

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/2/2018
Identifikačné číslo spisu:	7110219449
Dátum vydania rozhodnutia:	30.08.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Petříková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:7110219449.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu E. P., bývajúceho v P., zastúpeného JUDr. Štefanom Jordánom, advokátom so sídlom v Košiciach, Budapeštianska č. 44, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Štúrova č. 2, o zaplatenie 7 842 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 40 C 230/2010, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo 14. decembra 2016 sp. zn. 1 Co 626/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 25. júna 2015 č. k. 40 C 230/2010-140 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu škody vo výške 7 842 € s 9 % úrokom z omeškania od 4. augusta 2008 do zaplatenia a zároveň žalovanej uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 2 941,20 €, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Súd prvej inštancie mal z vykonaného dokazovania za preukázané, že uznesením Prezídia Policajného zboru, Úrad boja proti organizovanej kriminalite z 1. augusta 2006 začalo trestné stíhanie žalobcu ako obvineného za trestný čin vraždy spáchaného formou spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2, § 219 ods. 1 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005. Žalobca bol uznesením Okresného súdu Košice I zo 4. augusta 2006 vzatý do väzby, väzba začala plynúť 2. augusta 2006 a trvala do 24. mája 2007. Žalobca bol prepustený z väzby na slobodu s poukazom na späťvzatie obžaloby, pričom trestné stíhanie žalobcu bolo zastavené uznesením Krajskej prokuratúry v Košiciach z 13. júna 2007 z dôvodu, že je nepochybné, že skutok nespáchali obvinení, medzi ktorými bol aj žalobca. Súd prvej inštancie mal ďalej za preukázané, že Generálna prokuratúra Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) zamietla návrh žalobcu - žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody, v ktorej si žalobca uplatnil náhradu škody vo výške 7 842 € titulom trov právneho zastúpenia v trestnom konaní. V nadväznosti na to súd prvej inštancie konštatoval, že žalobou uplatnený nárok na náhradu škody treba posudzovať ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Poznamenal, že v danom prípade boli

splnené všetky predpoklady vzniku zodpovednosti za vecnú škodu podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“), a to nezákonné rozhodnutie, vznik škody a príčinná súvislosť medzi škodou a nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci, preto súd zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi sumu 7 842 € s prísl., t. j. v uplatnenej výške. O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku [účinného do 30. júna 2016, (ďalej len „O.s.p.“)].

2. Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo 14. decembra 2016 sp. zn. 1 Co 626/2015 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie; žalobcovi priznal plnú náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku k otázke žalovanej: „ktorý orgán štátu je v danom prípade orgánom konajúcim v mene štátu“ uviedol, že touto otázkou sa zaoberala už súdna prax, ktorá zaujala názor, že označenie správneho štátneho orgánu v žalobe, ktorý koná za štát v rozsahu svojej pôsobnosti nie je otázkou pasívnej legitimácie štátu v konaní, resp. s pasívnou legitimáciou štátu nesúvisí. Poznamenal, že pasívna legitimácia je stav, ktorý znamená, že subjekt práva je nositeľom subjektívnej povinnosti vyplývajúcej z hmotného práva. Existencia či neexistencia pasívnej legitimácie štátu ako hmotnoprávneho stavu nemá nijakú spojitosť so správnym procesným označením štátu ako účastníka konania na žalovanej strane. Uviedol, že riadne označenie štátu ako žalovaného účastníka konania je záležitosťou riadneho návrhu na začatie konania, štát je ako účastník konania označený riadne, ak je súčasne s ním označený príslušný štátny orgán, ktorý bude za štát konať. Neoznačenie toho, kto má za štát konať, má za následok neúplnosť návrhu so súčasným vznikom povinnosti súdu pokúsiť sa o odstránenie tejto vady postupom podľa § 43 O.s.p. V prípade, že na žalovanej strane síce štátny orgán, ktorý má za štát konať označí, ale uplatnený nárok do pôsobnosti tohto štátneho orgánu nepatrí alebo označí subjekt, ktorý štátnym orgánom nie je, resp. nie je ani právnym subjektom, nejde o vadu návrhu ani o nedostatok podmienky konania. Pri zaujímaní svojich právnych záverov vychádzal z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Cdo 149/2011. Konštatoval, že z ust. § 4 ods. 1 písm. b/ zákona č. 514/2003 Z.z. v znení účinnom v čase rozhodovania súdu prvej inštancie vyplýva, že oprávnenie Ministerstva vnútra SR vystupovať v mene Slovenskej republiky je dané iba v prípade, ak škodu spôsobil vyšetrovateľ Policajného zboru alebo poverený príslušník Policajného zboru za predpokladu, že prokurátor vyhovel sťažnosti proti jeho uzneseniu a nepodal v trestnej veci obžalobu. Z tohto ustanovenia je zrejmé, že záver o spôsobení škody vyšetrovateľom možno vyvodiť iba v súvislosti s nadväzným postupom prokurátora a to v prípade, ak tento vyhovel sťažnosti proti uzneseniu vyšetrovateľa. Pokiaľ sa o takúto situáciu nejedná, je oprávneným orgánom konať v mene štátu generálna prokuratúra podľa ust. § 4 ods. 2 písm. f/ zákona č. 514/2003 Z.z. S poukazom na uvedené odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa ust. § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) potvrdil.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie s tým, že je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, pretože napadnuté rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Touto otázkou je, či štát v každom prípade zodpovedá za škodu, ktorá vznikla v trestnom konaní obvinenému (obžalovanému) tým, že trestné stíhanie nebolo ukončené právoplatným rozsudkom, ktorým bola uznaná jeho vina zo spáchania trestného činu, ale bol spod obžaloby oslobodený, resp. jeho trestné stíhanie bolo zastavené, t. j. bez ohľadu na to, či vznesenie obvinenia (ako titul náhrady škody) bolo v čase jeho vydania dôvodné a zákonné alebo v prípadoch, keď vznesenie obvinenia bolo dôvodné v súlade so všetkými zásadami trestného konania a teda uznesenie o vznesení obvinenia bolo zákonné, štát za škodu v takomto prípade nezodpovedá, t. j. štát zodpovedá len za nezákonné rozhodnutie a nie za výsledok trestného konania. Podľa názoru dovolateľky dovolací súd vo svojich rozhodnutiach uvedenú otázku vyriešil nejednotne; niektoré jeho rozhodnutia - ako uviedla - spočívajú na názore, že podľa zákona č. 514/2003 Z.z. zodpovedá štát za škodu podľa výsledku trestného konania, iné rozhodnutia ale dospeli k záveru o zodpovednosti štátu podľa tohto zákona len v prípade preukázaného nezákonného rozhodnutia alebo nesprávneho úradného postupu. Poznamenala, že odvolací súd a rovnako súd prvej inštancie posúdili naznačenú otázku v intenciách rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 194/2010, v ktorom dovolací súd dospel k záveru, že „v súlade s ustálenou súdnou praxou zodpovedá štát aj za škodu spôsobenú začatím (vedením) trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsudzujúcim rozhodnutím trestného súdu. Táto zásada bola vyjadrená už vo viacerých skorších rozhodnutiach, ktoré sa týkali náhrady škody spôsobenej štátnym orgánom v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo

jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“). Rozhodovanie súdov podľa tohto zákona sa ustálilo medziiným na názore, že ten, proti komu bolo trestné stíhanie zastavené, alebo ten, kto bol oslobodený spod obžaloby, má zásadne právo na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia. Na podstate týchto právnych záverov zotrvala súdna prax aj po prijatí zákona č. 514/2003 Z.z., ktorý zakladá objektívnu zodpovednosť štátu, ktorej sa nemôže zbaviť. Rovnaký význam ako zrušenie právoplatného uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť má aj zastavenie trestného stíhania alebo oslobodenie spod obžaloby. Podstata nároku na náhradu škody sa totiž v tomto prípade neviaže na (ne)správnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní pri začatí trestného stíhania, ale na výsledok trestného stíhania...“. Opačný názor bol vyslovený v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 4 MCdo 20/2009, podľa ktorého právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom nie je právom absolútnym, pretože v zmysle čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústavy“) v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy podlieha zákonným obmedzeniam upravujúcim predpoklady na jej uplatnenie, t. j. náhrada škody sa neposkytuje automaticky každému, voči komu orgán verejnej moci porušil jeho ochranu priznanú právnym poriadkom, ale iba tomu, u koho sú splnené všetky predpoklady ustanovené v zákone č. 514/2003 Z.z. Rovnako tak najvyšší súd v rozhodnutí z 30. júla 2008 sp. zn. 3 Cdo 201/2007 dospel k záveru, podľa ktorého „niektoré zásahy do osobnosti fyzickej osoby, ktoré sa zdanlivo javia ako odporujúce objektívnemu právu, nemožno považovať za neoprávnené vtedy, keď sú dané okolnosti vylučujúce neoprávnenosť zásahu. O neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby nejde vtedy, keď zasahujúcim je orgán štátu pri plnení jeho úloh vyplývajúcich zo zákona. V danom prípade dochádza k stretu dvoch záujmov - individuálneho záujmu fyzickej osoby do osobnosti ktorej sa zasahuje, s vyšším (verejným) záujmom, ktorému sa priznáva prednosť. Teda nejde o neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby vtedy, keď je proti nej vznesené obvinenie z trestného činu. Na tom sa nič nemení ani v prípade, ak by neskoršie došlo k oslobodeniu spod obžaloby.“ Podobný názor, že oslobodenie obžalovaného spod obžaloby nemá automaticky za následok nezákonnosť uznesenia o vznesení obvinenia prezentoval tiež Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „Ústavný súd“) v náleze z 13. novembra 2013 č. II. ÚS 163/2013-50. Rovnako tak poukázala na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Lavrechov proti Českej republike (sťažnosť č. 57404/08), ktorý vo svojom rozhodnutí konštatoval, že zlučiteľnosť zásahu pri vedení trestného konania voči určitej osobe vyžaduje, aby bol zásah zákonný, bol vo všeobecnom záujme a bol primeraný. Podľa názoru dovolateľky v danom prípade uznesenie o vznesení obvinenia nie je možné považovať za nezákonné len z dôvodu, že trestné stíhanie bolo prokurátorom zastavené. V danej trestnej veci boli dodržané zásady trestného konania, zistené okolnosti nasvedčovali tomu, že bol spáchaný čin v rozpore s trestným zákonom a na podklade zistených skutočností bol dostatočne dôvodný záver, že tento čin bol spáchaný určitými osobami, pričom až po podaní obžaloby došlo k zmene dôkaznej situácie, čo viedlo k späťvzatiu obžaloby a zastaveniu trestného stíhania. Z týchto dôvodov dospela dovolateľka k záveru, že právna otázka, od ktorej záviselo rozhodnutie súdu v danej veci, je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne, a preto je v danom prípade dovolanie dôvodné s poukazom na nesprávne posúdenie veci. Žiadala preto tento rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu navrhol dovolanie odmietnuť podľa § 447 písm. f/ CSP, prípadne ako nedôvodné zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie ako strana sporu podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) dovolateľka, na ktorú sa vzťahuje § 429 ods. 2 písm. b/ CSP a v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal najskôr, či je dovolanie žalovanej prípustné. Dospel k záveru, že jej dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie svojho rozhodnutia (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

6. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex. Prípustnosť dovolania bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP. Aj po zmene právnej úpravy civilného sporového konania (vrátane dovolacieho konania), ktorú priniesol CSP v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou, treba dovolanie naďalej považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci

konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (porovnaj napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

7. Najvyšší súd v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 334/2013, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 36/2016, 5 Cdo 264/2014).

8. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. V danom prípade dovolateľka vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP. Uvádza, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

11. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine, zákona č. 514/2003 Z.z.), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Nevyhnutným predpokladom je, že ide o otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, vyriešenie ktorej nemalo určujúci význam pre rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Zároveň musí ísť o otázku, ktorú už riešil aj dovolací súd, v jeho rozhodnutiach je ale táto otázka riešená rozdielne. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní. Právne otázky dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia. Osobitne významným znakom otázky relevantnej v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP je jej zásadný právny význam. Aj za účinnosti nových civilných predpisov je opodstatnené konštatovanie, že otázkou zásadného právneho významu je otázka, ktorá je významná nielen pre tú-ktorú prejednávanú právnu vec (spor), ale aj zo širších hľadísk, najmä z hľadiska celkovej rozhodovacej praxe všeobecných súdov Slovenskej republiky (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 132/2009, 2 Cdo 71/2010, 3 Cdo 51/2006, 4 Cdo 151/1998, 5 Cdo 1/2010, 7 Cdo 117/2011). Zásadný právny význam otázky, ktorú má na mysli ustanovenie § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, je daný zámerom prispieť k prekonaniu „existujúcej“ rozdielnosti rozhodovania dovolacieho súdu.

12. V danom prípade žalovaná v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom vymedzila právnu otázku, ktorá môže byť právne významná z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ CSP. Zostalo preto posúdiť, či ide o otázku, ktorá je v zmysle tohto ustanovenia rozhodovaná rozdielne (t. j. riešená nejednotne).

13. Najvyšší súd pripomína, že z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP je relevantná len otázka, ktorá kumulatívne vykazuje všetky znaky bližšie uvedené v bode 11. tohto

rozhodnutia. Jedným z nich je pretrvávajúca rozdielnosť rozhodovania dovolacích senátov, t. j. existujúca nejednotnosť posudzovania danej otázky. Výplýva to zreteľne priamo z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, konkrétne z toho, že za relevantnú tu zákon označuje otázku, ktorá „je“ (teda nie „bola“) dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Z uvedeného okrem iného vyplýva, že dôležitá je v tomto smere súčasná nejednotnosť rozhodovania dovolacieho súdu (teda nie minulé, už prekonaná a neexistujúca rozdielnosť rozhodovania).

14. K problematike rozdielnosti rozhodovania dovolacieho súdu je potrebné uviesť, že právny poriadok Slovenskej republiky už v čase vydania rozhodnutí najvyššieho súdu, na ktoré poukazuje dovolateľka, predvídala možnosť existencie rozdielných právnych názorov súdov v skutkovo rovnakých alebo podobných veciach, zároveň však upravoval procedúru, prostriedky a nástroje zabezpečujúce koherentnosť judikatúry (k tomu vid' napríklad ustanovenie § 22 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Tento mechanizmus [ktorý je v súčasnosti doplnený inštitútom veľkého senátu (§ 48 ods. 1 CSP)], spočíval najmä v zverejňovaní súdnych rozhodnutí zásadného významu najvyšším súdom, v prijímaní stanovísk k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov plénom najvyššieho súdu alebo príslušným kolégiom najvyššieho súdu. Bolo by bezpochyby v rozpore s účelom a zmyslom právnej úpravy danej v § 421 ods. 1 písm. c/ CSP (zameranej aj na odstraňovanie nejednotnosti rozhodovania dovolacích senátov), pokiaľ by každá minulé aplikačná alebo interpretačná nejednotnosť, ktorá sa v rozhodovaní najvyššieho súdu vyskytla pred 30. júnom 2016, bola ale do tohto dňa úspešne prekonaná (napríklad publikovaním judikátu alebo stanoviska), aj po tomto dni zakladala prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, t. j. bola naďalej považovaná za existujúcu (pretrvávajúcu) rozdielnosť rozhodovania dovolacích senátov. Účelom tohto ustanovenia bezpochyby nie je to, aby bola znovu v dovolacom konaní riešená otázka, ktorá u ž v čase posudzovania prípustnosti dovolania „nie je“ dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

15. Prvým z rozhodnutí dovolacieho súdu, na ktoré poukázala dovolateľka s cieľom preukázať rozdielnosť rozhodovania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, je rozhodnutie najvyššieho súdu z 30. marca 2011 sp. zn. 3 Cdo 194/2010. V predmetnej veci sa žalobkyňa domáhala náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z., ktorá jej bola spôsobená nezákonným rozhodnutím orgánu štátu. V dovolacom konaní sa dovolací súd zaoberal len otázkou, na ktorú bola odvolacím súdom vyslovená prípustnosť dovolania, a to: „či pokiaľ za účinnosti zákona č. 514/2003 Z.z. bolo vznesené proti žalobkyni obvinenie za prečin krádeže podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku, pričom prokurátor nepostúpil vec inému orgánu (§ 214 ods. 1 Trestného poriadku), ani nezastavil trestné stíhanie (§ 215 Trestného poriadku), ale podal obžalobu podľa § 234 a nasl. Trestného poriadku, pričom obžalovaná bola spod tejto žaloby oslobodená, pretože nebolo preukázané, že sa stal skutok, pre ktorý bola trestne stíhaná, má konať vo veci náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím v mene Slovenskej republiky Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, alebo Generálna prokuratúra Slovenskej republiky“. Uvedenú otázku dovolací súd vyriešil tak, že pri určení orgánu, ktorý koná v mene štátu je rozhodujúce, na ktorom z nich bola podaná žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody. Dovolací súd sa nezaoberal podstatou spôsobenej škody žalobkyni, jej vznikom a výškou. O nezákonnom rozhodnutí a príčinnou súvislosťou sa zmieňoval len v súvislosti s riešením otázky položenej odvolacím súdom. Dovolací súd okrem iného konštatoval, že „i keď jedným zo základných predpokladov zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím v zmysle § 6 ods. 1 veta prvá zákona č. 514/2003 Z.z. je zrušenie alebo zmena právoplatného rozhodnutia, ktorým bola spôsobená škoda, treba mať na zreteli, že zmyslu právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu zodpovedá, aby každá majetková ujma spôsobená nesprávnym či nezákonným zásahom štátu bola odčinená (vid' bližšie rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 MCdo 15/2009 uznesením občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 6. decembra 2010 navrhnuté na uverejnenie v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky). Zákon č. 514/2003 Z.z. výslovne neupravuje nárok na náhradu škody v prípade oslobodenia obžalovaného spod obžaloby. Judikatura dospela k záveru, že ide o špecifický prípad zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú začatím a vedením trestného stíhania, pri ktorom treba vychádzať z analogického výkladu úpravy najbližšej, a to z úpravy zodpovednosti z a škodu spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rovnaký význam ako zrušenie právoplatného uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť má v tomto zmysle tiež zastavenie trestného stíhania alebo oslobodenie spod obžaloby. Skutočnosť, že nedošlo k zrušeniu rozhodnutia,

ktorým sa začína trestné stíhanie, na tom nič nemení. Podstata nároku na náhradu škody sa totiž v tomto prípade neviaže na (ne)správnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní pri začatí trestného stíhania, ale na samotný výsledok trestného stíhania.“

16. V poradí druhé, dovolateľkou označené, je rozhodnutie najvyššieho súdu z 30. mája 2011 sp. zn. 4 MCdo 20/2009. V predmetnej veci išlo o náhradu škody podľa zákona č. 58/1969 Zb. V danom prípade sa dovolací súd zaoberal pojmom nezákonnosti rozhodnutia. Poznamenal, že „aj napriek tomu, že pojem nezákonné rozhodnutie nie je v zákone definovaný, je však možné konštatovať, že pod nezákonným rozhodnutím sa dá rozumieť akékoľvek rozhodnutie orgánu verejnej moci, ktoré je v rozpore s právnym poriadkom Slovenskej republiky, alebo záväzkami Slovenskej republiky, vyplývajúcimi z platnej medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná a bolo z dôvodu nezákonnosti zrušené alebo zmenené príslušným orgánom.“ Dovolací súd v danom prípade uviedol, že právoplatnosťou rozhodnutia, ktorým bolo nezákonné rozhodnutie zrušené, vzniká poškodenému právo na náhradu škody, ktorá mu bola týmto rozhodnutím spôsobená, t. j. vzniká mu právo na plnenie.

17. Ako tretie označila dovolateľka rozhodnutie najvyššieho súdu z 30. júla 2008 sp. zn. 3 Cdo 201/2007. V predmetnej veci sa žalobca pôvodne domáhal jednak náhrady škody podľa zákona č. 58/1969 Zb., jednak náhrady nemajetkovej ujmy v zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti. V dovolacom konaní už boli riešené výhradne len otázky súvisiace so zásahom do osobnosti žalobcu. Sám žalobca totiž opakovane zdôrazňoval, že „zo žiadnych našich podaní nevyplyva, že si uplatňujeme nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle ustanovení zákona č. 58/1969 Zb. Ide o nárok, ktorý je uplatnený v zmysle ustanovení § 11 až § 13 Občianskeho zákonníka, teda nárok na ochranu osobnosti“. Najvyšší súd konštatoval, že žalovaný (štát) nie je v časti týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy pasívne legitimovaný, lebo v danom skutkovom rámci ho nemožno považovať za subjekt, ktorý zasiahol do osobnostných práv žalobcu. Je pravdou, že vo vzťahu k požadovanej náhrade nemajetkovej ujmy dovolací súd poznamenal, že i keby žaloba na ochranu osobnosti podaná podľa ustanovení Občianskeho zákonníka smerovala proti pasívne legitimovanému subjektu, nemohla byť úspešná, lebo „niektoré zásahy do osobnosti fyzickej osoby, i keď sa zdanlivo javia ako odporujúce objektívnemu právu, nemožno považovať za neoprávnené vtedy, keď sú dané okolnosti vylučujúce neoprávnenosť zásahu. O neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby nejde napríklad vtedy, keď zasahujúcim je orgán štátu pri plnení jeho úloh vyplývajúcich zo zákona. Dochádza tu k stretu dvoch záujmov, pri ktorom sa individuálny záujem fyzickej osoby, do osobnosti ktorej sa zasahuje, dostáva do kolízie s vyšším (verejným) záujmom, ktorému sa priznáva prednosť. V dôsledku toho aj podľa názoru dovolacieho súdu nejde o neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby vtedy, keď je proti nej v súlade so zákonnými podmienkami vznesené obvinenie z trestného činu a aj ďalšie úkony orgánov činných v trestnom konaní zasahujúce do práv tejto fyzickej osoby (§ 11 Občianskeho zákonníka) sú vykonávané v medziach zákona; na tom sa nič nemení ani v prípade, ak by neskôr prípadne aj došlo k zastaveniu trestného stíhania voči tejto fyzickej osobe alebo k jej prepusteniu z väzby alebo aj k oslobodeniu spod obžaloby“.

18. Ako štvrté rozhodnutie označila dovolateľka nález Ústavného súdu z 13. novembra 2013 č. II. ÚS 163/2013-50. Ústavný súd v ňom konštatoval, že „Skutočnosť, že vydaním uznesenia o vznesení obvinenia dochádza k posunu v rámci procesných štádií trestného konania, do štádia, v ktorom sa trestné konanie vedie už pre vyšší stupeň pravdepodobnosti, že prešetrovaný skutok spáchala konkrétna osoba v tomto uznesení označená, t. j. trestné konanie sa presúva do štádia zisťovania skutočností rozhodujúcich pre potvrdenie alebo pre vyvrátenie tohto trestného obvinenia, ktoré je tak vlastne predpokladom tohto šetrenia, tak vzhľadom na uvedené uznesenie o vznesení obvinenia, na vydanie ktorého boli v čase jeho vydania splnené všetky zákonné predpoklady a z tohto dôvodu nebolo zrušené ani v konaní o sťažnosti proti tomuto uzneseniu, nemožno bez ďalšieho považovať za nezákonné, resp. za odporujúce zákonu iba z dôvodu, že v čase jeho vydania existujúca pravdepodobnosť o spáchaní určitého skutku konkrétnou osobou sa neskôr z rôznych dôvodov nepotvrdila. Legálnym prostriedkom obvineného z trestného činu, ako aj iných oprávnených osôb (§ 185 Trestného poriadku) ako rozptýliť zákonnosť dôvodov, na ktorých je obvinenie postavené, je podanie sťažnosti proti nemu.“

19. Dovolací súd na margo upriamuje pozornosť na rozhodnutie najvyššieho súdu z 18. augusta 2010 sp. zn. 4 MCdo 15/2009. Toto rozhodnutie, ktoré sa týkalo náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z., bolo po jeho prerokovaní občianskoprávnym kolégiom publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 37/2014, právna veta ktorého

zníe: „Zmyslu a účelu § 6 ods. 1 veta prvá zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov zodpovedá interpretácia tohto ustanovenia, v zmysle ktorej rovnaké dôsledky ako zrušenie nezákonného uznesenia o začatí trestného stíhania a o vznesení obvinenia, má tiež rozhodnutie o zastavení trestného stíhania vydané z dôvodu, že sa nepotvrdil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným“.

20. I keby z rozhodnutí najvyššieho súdu a Ústavného súdu, ktoré sú uvedené v bodoch 16. až 19. tohto uznesenia, vyplývala - dovolateľkou tvrdená - rozdielnosť rozhodovania najvyššieho súdu v otázke, ktorú nastolila v dovolaní, treba pre účely posúdenia prípustnosti jej dovolania konštatovať, že táto rozdielnosť rozhodovania bola už prekonaná postupmi a mechanizmami zodpovedajúcimi právnej úprave účinnej do 30. júna 2016; t. j. v súčasnosti táto rozdielnosť neexistuje. V čase po rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 4 MCdo 15/2009 najvyšší súd nevydal rozhodnutie, ktoré by v porovnaní s týmito rozhodnutím bolo založené na odlišných právnych záveroch. Dovolateľkou nastolená otázka bola najvyšším súdom posudzovaná v súlade so závermi vyjadrenými v uvedenom rozhodnutí napríklad v rozhodnutiach z 30. januára 2011 sp. zn. 4 Cdo 54/2011, z 12. decembra 2012 sp. zn. 7 Cdo 145/2011, z 19. júna 2013 sp. zn. 7 Cdo 87/2012 a z 19. februára 2014 sp. zn. 7 MCdo 27/2012. Tieto rozhodnutia spočívajú na právnych záveroch zodpovedajúcich záverom ústavného súdu, ktorý v rozhodnutí zo 7. júla 2016 sp. zn. I. ÚS 320/2016 konštatoval, že „nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonnosti) začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania“, a ktorý k tomu v ďalšej časti svojho rozhodnutia dodal, že „pre posúdenie nezákonnosti rozhodnutia, resp. postupu orgánu činného v trestnom konaní, nie je rozhodujúce, ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie, ale to, či sa ich podozrenie v trestnom konaní potvrdilo. Ústavný súd konštatuje, že ak bolo trestné stíhanie konkrétnej osoby zastavené z dôvodu, že sa skutok, pre ktorý bolo vznesené obvinenie, nestal, že skutok nie je trestným činom, resp. že skutok nespáchal obvinený, uznesenie, ktorým bolo obvinenému obvinenie vznesené a tiež aj záväzný pokyn prokurátora na vznesenie obvinenia (ak bolo obvinenie vznesené na základe pokynu prokurátora) sú vždy nezákonné, zasahujúce do základných práv jednotlivca“.

21. Od publikovania judikátu R 37/2014 sa rozhodovacia prax najvyššieho súdu ustálila (nie je rozdielna) v tom, že vtedy, keď došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby (prejednávaný prípad), treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že občan čin nespáchal a že trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa preto posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rozhodujúcim meradlom zákonosti začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania.

22. Z týchto dôvodov najvyšší súd konštatuje, že v dovolaní nastolená právna otázka „nie je“ v súčasnosti dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Nedôvodná je teda argumentácia žalovanej, ktorá tvrdí opak.

23. So zreteľom na uvedené dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalovanej nie je podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP prípustné. Dovolací súd neprípustné dovolanie žalovanej odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

24. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.